

til det uprivilegerede Hartkorn. Dertil hører de mange specielle Rescripter om Eigningen af Udgifter ved Behandlingen af veneriske Sygde; dertil hører og Forordningen af 17de April 1782, angaaende Forholdsregler mod smitsomme Sygdomme, som indeholder, at Udgifter, som foranlediges ved Foranstaltninger for at forebygge og læge smitsomme Sygdomme, skulle lignedes blot paa Bøndergods; ligeledes blive de Udgifter, der foranlediges ved Foranstaltninger til Dvæghygens Standning, for endeel ikke lignede paa Eierne af det frie Hartkorn. Men det forandrede Princip er egentlig først indkommet ved Forordningen af 13de Decbr. 1793, angaaende Veivæsenet, hvilken Anordning vel kun i ringe Grad har gennemført Principet, men dog udtalt det og anvendt det paa en enkelt Gjenstand. Ved denne Frd. af 13de Decbr. 1793 blev det, som ogsaa af Udvalget er anført, i § 26 udtalt, at, da Veiene vare til for Landets Bedste, saa kunde det privilegerede Hartkorn ikke undslaae sig for at bidrage, navnlig til nye Hovedlandeveies Anlæg. Det blev dog her paa ingen Maade gennemført i sin Heelhed, men kun forsaavidt, at den rede Betaling, som anvendtes paa Hovedlandeveies Anlæg, skulde lignedes ogsaa paa det frie Hartkorn, og saaledes, at det frie Hartkorn tog større Deel deri end det ufrie. Men den væsentligste Byrde ved disse Landeveies Anlæg var Naturalarbeidet, og det skulde præsteres af det uprivilegerede Hartkorn i en Omfreds af $1\frac{3}{4}$ Mil, og det mod en vis Godtgjørelse for hvad der udførtes over det bestemte Quantum, hvilken Godtgjørelse, ansat til en ringe Pengestørrelse, blev lignet paa alt Hartkorn. Det var derfor kun for endeel, at Principet blev gennemført ved denne Forordning. Derimod hvad Hovedlandeveienes Bedligholdelse og de mindre Landeveies Anlæg og Vedligeholdelse angik, da blev dette alt sammen forrettet ved Naturalarbeide og det frie Hartkorn var ikke derunder indbefattet. Lignende Bestemmelser som de, Forordningen indeholder om Hovedlandeveie, bleve givne ved Placat af 4de April 1800 angaaende de mindre Landeveie i visse Amter; men dermed havde det iøvrigt sit Forblivende. Det var først ved Forordningen af 29de Septbr. 1841 at Grund-

sætningerne med Hensyn til Veivæsenet bleve for Størstedelen gennemførte, idet Arbeidet saavel paa Hoved- som paa mindre Landeveie nu forrettes mod Betaling, og Udgiften lignedes paa alt Hartkorn uden Forskjel paa, om det er privilegeret eller uprivilegeret. Med Hensyn til den Forskjel, som blev tilbage, da stræker den sig kun til Bivete, navnlig Sogneveie som ogsaa til saadanne mindre Landeveie, som ikke vare blevne grundforbedrede, men endnu ere i deres oprindelige Tilstand. Den samme Grundsætning, at det frie Hartkorn skulde tage Deel i alle Pengendgifter i Communalsager lige med andet Hartkorn, men derimod vare fri for personlige Delsler, gaaer igennem Skoles Anordningen og Fattig-Anordningen, og var med Hensyn til Skole-Anordningen ikke uvigtig. Men i den senere Tid har Grundsætningen om de omhandlede Byrders Overførelse paa det frie Hartkorn faaet større og større Udvidelse. Saaledes blev ved Placat af 14de April 1819 Ulligheden hævet saavel med Hensyn til Delinqvent-Udgifter som til de omhandlede Medicinaludgifter og andre lignende, som forhen størstedels bleve udrede udelukkende af det ufrie Hartkorn, og ligeledes er ved Forordningen af 26de Juli 1844 Udgifterne til Amtsreiserne, som forhen forrettedes in natura af det uprivilegerede Hartkorn, blevne overførte paa alt Hartkorn. Fremdeles er ved Forordningen af 9de Juli 1847 de Udgifter, som vare forbundne med, at den oprindelig personlige Byrde for Almuen, til at udføre Stokkemandstjeneste, nu udføres ved dertil udvalgte Mænd, som derfor lønnes, lignede paa alt Hartkorn, og saaledes er bestandig i den senere Lovgivning dette Princip mere og mere gjort gjældende, og Regjeringen har benyttet enhver Leilighed til at overføre Udgifter eller Byrder, der bestode i personlige Præstationer, til Pengeprestationer og gjort dem fælleds. Der har allerede længe, førend det viste sig i Lovgivningen, været Tilbøjelighed dertil hos Regjeringen men i en ældre Periode ingenlunde hos Folket, der ikke ønskede forøgede Pengebyrder mod at blive fri for personlige Byrder. Der var i den Tid ikke den Indsigt i det Fordeelsagtige ved denne Forandring, som siden er opstaaet. Men endelig fik Grundsætningen om